

RESNICA

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nadstropje.

Oglasi po dogovoru.

Izhaja vsako soboto.

Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
samezna št. 20 h.

Resnica je prijetna in je bridka. Kadar je prijetna prizanaša; kadar je bridka, ozdravlja.

Sv. Avguštin.

Mednarodni katoliški mirovni shod.

Dne 29., 30. in 31. prosinca se je vršil v svobodni Svici v Curichu mirovni shod katoličanov. Zbralo se je okrog 50 delegatov zastopnikov osrednjih držav in pa nevtralnih držav Švice, Danske, Lichtensteina. Zastopana je bila tudi Rusija, Litva in Poljska. Jugoslovane sta zastopala deželni glavar kranjski dr. Šusteršič in poslanec bosanskega odbora pl. Vancaš. V primeri s shodom lani, je pokazal ta shod velik napredek v smeri zblizanja katoličanov v svrhu obrambe verskih, političnih in gospodarskih smotrov katoličanov, kar je pač nujna potreba v oči gled tesne organizacije frama-sonstva.

Poleg najvažnejše resolucije za skorajšnji mir je za nas važna tudi resolucija, ki se tiče pospeševanja kmetijstva in katero je spraval v razgovor dr. Šusteršič.

Resolucije prinašamo po vrsti, kakor so bile sprejete:

Resolucija

o mirovni noti N. Sv. papeža Benedikta XV.

Drugo zborovanje mednarodne katoliške unije v Curihu 30. in 31. januarja 1918 izraža kot prvo svoje delo vročo zahvalo N. Sv. papežu Benediktu XV. Za vse njegovo plemenito mirovno delovanje, posebno pa še za vzvišeno mirovno noto z dne 1. avgusta

1917. Ta je postala mirovna zvezda, ki od tedaj sveti ob glavi mučenega človeštva v temoti tega časa. Ves svet čuti bolj kakor kedaj, da je mogoč pravičen, trajen mir in znosen obstanek narodov edino le na poti, katero je začrtal sv. oče, mogoč le v uresničenju onih visokih načel, ki jih izraža za sporazum narodov v sledečih besedah:

„Prva in najpoglavitejša točka mora biti: Na mesto materialne sile orožja stopi moralna sila pravice; zaradi tega naj se napravi pravičen sporazum vseh v svrhu istočasnega in medsebojnega zmanjšanja oboroževanje po določenih pravilih in jamstvih do one mere, ki zadošča za vzdrževanje javnega reda v vsaki posamezni državi; potem na mesto armad uvedba razsodišča z miroljubnim delovanjem v smislu dogovorjenih načel in ob grožnji gotovih škod za državo; ki ne bi hotela podrediti mednarodnih spornih vprašanj razsodišču ali ne sprejeti njenih odločitev. Ko se tako upostavi nadvladje pravice, naj se odstranijo vse zapreke, ki so prometu narodov na potu, in sicer tako, da se zagotovi po načelih, ktere je treba šele določiti, prava svoboda ni skupnost morja, kar bi na eni strani uničilo vzroke za konflikte, na drugi pa odprlo nove vire blagostanja in napredka. Kar se tiče povrnitve vojne škode in vojnih stroškov, ne vidimo druge poti za rešitev tega vprašanja, kakor da predlagamo v splošnem načelo popolne in obojestranske odpovedi, ki je sicer opravičena a z velikimi iz razoro-

žitve nastajajočimi dobrotami in to tem bolj, ker je nadaljevanje takega prelivanja krvi edinole iz gospodarskih ozirov nerazumljivo. Če bi pa v kakih slučajih temu načelu nasprotovali posebni razlogi, naj se razmotriva o njih pravično in pošteno. Toda ti mirovni dogovori s svojimi velikanskimi ugodnostmi so nemogoči brez obojestranske izročitve sedaj zasedenega ozemlja.“

Papeževa mirovna nota je od svoje objavitve sem postala os, okoli ktere se suče prizadevanje resničnih in pravih prijateljev miru, odločujoči državniki v obeh sovražnih taborih se očitno vedno bolj približujejo pravu Sv. očeta. Mirna poravnava spornih točk, katero on zahteva, med posameznimi državami, odgovarja načelom, ktere od začetka pa do najnovejšega časa cerkev vedno oznanjuje in ki se v praksi zrcalijo v nešteti razsodbah papežev. Sv. Avguštin pravi, da je bolj slavno vojsko umoriti z besedami kakor ljudi z mečem. Predpogoj za uresničenje te misli pa je, „da pridobimo načelom krščanstva zopet veljavo“, kar je Sv. oče obrazložil že o Vseh svetih 1914 v svoji prvi encikliki. Tam se sklicuje na krščansko zapoved ljubezni in pravi: „Nikoli se ni beseda bratska ljubezen pogosteje izgovarjala kakor danes; pozabili so celo evangelij ljubezni, pridigo Zveličarjevo in Cerkev ter so slavili bratsko ljubezen kot veliko pridobitev, katero je prinesla izobrazba današnjega časa. V resnici pa ni bilo še nikoli tako malo ljubezni med ljudmi kakor ravno dandanes.“

LISTEK.

Čudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obglavljen.

IV.

Zakaj, kako in čemu je prišlo do tega, da bomo pisali o Pankraciju Mladinu.

Kakor se še spominjajo častiti bralci „Resnice“, smo zapustili v zadnjem poglavju nož na tleh, petelina na gnoju, Poljančeva Marijana pa je zbežala. Preden se Marijana vrne, da se dalje pogovori s petelinom, se je izvršila pa važna upravna izprememba, ki je sicer osebnega značaja, pa je imela tako velikanski vpliv na vse javno in zasebno življenje, da bodo vsled tega dogodka naše zgodbe postajale vedno bolj zamotane.

Pankracij Mladin si je vihal pred zrcalom ravno svoje še čisto nežne brčice, ko mu je prišla misel, da on ni rojen za napore vojaške službe, ampak da mu je usojeno služiti domovini na drug manj krvavi način. Začel je izbirati civilne poklice, katerim bi se posvetil, da svoje izredne zmožnosti postavi v službo trpečega človeštva. Po dalj-

šem premišljevanj je našel tisto, za kar je čutil v sebi največ poklica in veselja.

Šel je k častitemu meščanu Gašperju Hišarju, ki ga naši potrpežljivi čitatelji poznajo še iz tistega časa, ko je s svojim izvrstnim svetom pomagal preskrbovati prebivalstvo z mlekom in je dal povod, da se je osnovala važna vojnogospodarska centrala za tiče mleko. S tem večjim zaupanjem je stopil do njega, ker je bila stara mati Hišarjeva v svaštvu s teto prijateljice od sestrične prababice Mladinove krstne botre. Vsled tega sicer daljnega, a natančno dokazanega sorodstva je imel Pankracij Mladin posebno zaupanje do častitega meščana Gašperja Hišarja. To zaupanje je pripeljalo Pankracija Mladina tudi v bližino Hišarjeve hčerke Polonice, ki bi bila tudi jako kljubovala, ako bi se izpostavil Pankracij Mladin nevarnostim, o katerih je Polonica čitala vsak dan v uradnih vojnih izvestjih.

Pomoč zgovorne in razumne Polonice se je zdela Pankraciju Mladinu še posebno tehtna in uvaževanja vredna radi koraka, ki ga je nameraval storiti.

Šel je torej Pankracij Mladin k častitemu meščanu Gašperju Hišarju in ga je naprosil, naj ga nastavi zbor modrih mož in ga reši krvavega rokodelstva, do katerega

nima on nobenega veselja več od tistih časov, ko so se otroci igrali še roparje in žandarje. Sramežljivo je spomnil Pankracij Mladin tudi svoje nagnenje do Polonice in še sramežljiveje pripomnil, da je že dovolj mladih mož dalo svoje življenje za domovino, med tem, ko so ženske ostale polnoštevne in se je vsled tega pojavilo neko nesorazmerje v spolih, ki ga ne bi Pankracij Mladin rad še povečal z žrtvijo svojega življenja z ozirom na Polonico, ki ima tudi pravico, priti o svojem času do moža, kar bo tolikim drugim ostalo nedosežno.

Častitemu meščanu Gašperju Hišarju je ugajala razumnost Pankracija Mladina in rekel je: „Jaz bi bil zato, a kam te naj vtaknemo, ljubi Pankracij Mladin, da bo oproščenje tudi držalo?“

Sedaj je začel razlagati Pankracij Mladin svoj načrt, ki kaže, da se častiti meščan Gašper Hišar ni motil, ko mu je ugajala že izpočetka razumnost Pankracijevih želj.

Pankracij Mladin si je pogladil čelo in je začel: „Častiti meščan, moj dobrotnik in sorodnik! Vi imate za znanstvenega izvedenca v zadevah ljudske prehrane gospoda profesorja doktorja Slavomira Vsezna, ki je sicer dika vede in znanosti, a mu ni mogoče, da bi tudi dejansko izvrševal vse težke

Do miru, ki ne temelji na ostrini meča, ampak korenini v duhu bratske ljubezni in sprave, vodi pot edino čez strto nekrščansko sovraštvo narodov, če se prepri med državami mirnim potom poravnava. To pa jamči le tedaj za plodonosen uspeh, če se odpravimo veliki zmoti, „da nobeno človeško nasilje ne izvira od Boga, Stvarnika in Gospoda sveta, ampak iz proste odločitve ljudi.“ Le na podlagi tega pojmovanja more zopet nastati družba narodov, katero si je mislilo kot Civitas christiana toliko plemenitih mož, po kateri pa danes hrepeni vse človeštvo. Le odkrito priznanje tega pravnega reda bo potem nudilo tudi državam možnost, da uredijo na podlagi zaupanja medsebojne odnošaje, mesto da vedno mislijo na možnost vojn v bodočnosti; to bo omogočilo, da se oboroževanje na vojno istodobno in povsod omeji, ki je dosedaj izčrpavalo najboljše moči in rodilo ono nezaupanje, ki je glavni vzrok svetovne vojne.

V zavesti, da mednarodna katoliška unija v tem soglašala z večino pri vseh narodih, se obvezuje delovati na to, da se ta „vroča želja“ Njegove Svetosti uresniči, in „da se dvigne na sovraštvo in na razvalinah, ktere je nakopičila vojna, čimprej neminljivo kraljestvo krščanske ljubezni in edinosti“, kar je gospod kardinal državni tajnik v svojem pismu, poslanem dne 4. oktobra 1917 švicarskemu komiteju, tako genljivo izrazil. Mednarodna katoliška unija pozivlja katoličane vseh držav in narodov, da zastavijo jedinstveno v parlamentih, v časopisju in v svojih organizacijah vse svoje sile, da se konča vojna in se zagotovi mir med narodi, ktere ga človeštvo že tako dolgo pogreša.

Resolucija

o položaju Sv. stolice.

Drugo zborovanje mednarodne katoliške unije 29.—31. januarja 1918 v Curihu jemlje z boleščjo in ogorčenjem na znanje, da je položaj Sv. stolice v Rimu postal vsled vojne še neznošljivi in da je za njeno nadnaravno poslovanje neobhodno potrebna svoboda bolj in bolj ogrožena.

Sv. stolica je v svojih odnošajih do katoličanov celega sveta in do cerkvenih oblasti vedno bolj omejevana in zadrževana, tako da je potrebno nemoteno občevanje med poglavarjem in člani cerkve mestoma skoraj pretrgano.

Vrhutega mora poglavar katoliške cerkve pri izvrševanju svojega visokega mirovnega

posle ljudske prehrane. Preurediti morate upravo prehrane, tako da bo vodil profesor doktor Slavomir Vseznal znanstveni zavod, a za praktične posle uprave je nujno potreben samostojen urad z vso oblastjo ki bo izdajal naredbe in skrbel za njih izvršitev. In v to bi se jaz edino le iz ljubezni do trpečega ljudstva žrtvoval, ker vem, da v teh težkih časih nihče ne sme držati križem rok. Priporočam se za komisarja ljudske prehrane.“

„Ali si se že kaj pečal s temi stvarmi? Saj veš, ljudje hočejo dandanes za vsako stvar izpričevala?“

„Sklicujem se,“ je dejal Pankracij Mladin, „na izpričevalo svoje matere, ki bo potrdila, da sem imel vedno največje veselje do stvari, ki se tičejo človeške prehrane in sem že kot otrok najraje hodil okoli kuhinje in jedilne shrambe. Dalje pa morem služiti splošnosti radi posebne zasluge, ki sem si jo pridobil za ribarstvo. Ko sem namreč poskušal loviti ribe, sem opazil, da je ta zadeva združena z velikimi težavami. Dolgo mi ni hotela nobena riba na trnek. Iskal sem pa po starih listinah iz tistih časov, ko so še raki živeli v naših vodah, in sem dognal, da so tedaj naši pradedje hodili rakom žvižgat. To sem tudi jaz poskusil pri ribah, in glejte, uspeh

delovanja prenašati neutemeljena sumničenja in preganjanja, ne da bi bil deležen od vseh strani onega varstva, kakor ga katoličani morajo zahtevati za Sv. stolico.

Drugi zbor mednarodne katoliške unije se čuti jedinega s katoličani vseh dežel in držav, če v otročji udanosti do Sv. Očeta v Rimu slovesno ugovarja zaradi sedanjega njegovega položaja. Pozivlja vse katoličane celega zemljekroga, naj se jedinstveneje in odločneje kakor preje kedaj zbero okoli posvečene osebe Kristusovega namestnika na zemlji in se na način, ki se jim zdi zato primeren, javno potegnejo za to, da se zagotovi prevzvišeni osebi Sv. očeta in Sv. stolici ono varstvo in ona neodvisnost, ki je papeštvu za izvrševanje njegovega božjega poslanstva neobhodno potrebna.

Resolucija

o pospeševanju kmetijstva.

Drugo zborovanje mednarodne katoliške unije povdarja velikanski pomen delazmožnega kmečkega stanu, kakor je to na novo pokazala svetovna vojna za države in narode. Pozdravlja, da se organizacija krščanskih kmetov povsod razveseljivo razvija ter se zahvaljuje korporacijam in njih modrim voditeljem za plodonosno delo v tem težkem času v prid celokupnosti. V interesu splošne blaginje, v okviru celokupnega narodnega gospodarstva želi in upa, da se poljedelstvo in kmečki stan hitro obnovita in na novo okrepi v mirovni dobi, po kateri vroče hrepenimo in ki bo, kakor je upati, kmalu nastopila, v kar je tudi v bodoče potrebna močna državna zaščita te nad vse važne produkcijske panoge.

Resolucija

zadevajoča sekcije za obnovitev narodnega prava.

Drugo zborovanje mednarodne katoliške unije izjavlja:

1. Občevanje ljudij, kakor ga je Bog hotel, izmena idej in blaga, kakor tudi razvoj človeštva do višjih ciljev mora biti zajamčena le v pravnem redu, ki temelji na naravnem pravu, ki izvira iz večnega npravnega zakona in že od nekdanj odgovarja krščanskemu pravnemu pojmovanju.

2. Svetovna vojna je pokazala, da je potrebna bistvena poglobitev in razširitev narodnega prava, posebno v smeri zadevajoči ureditev medsebojnih odnošajev držav

je pokazal upravičenost te metode. Ko sem žvižgal ribam, so prišle polne zaupanja na trnek. Vsaka riba ima svojo vižo. Jaz sem to dognal in dam za zadnji slučaj, ako vsi viri prehrane prenehajo, to svojo iznajdbo domovini na razpolago, seveda če dobim mesto komisarja za ljudsko prehrano.“

Častitemu meščanu Gašperju Hišarju je jako ugajala razumnost Pankracija Mladina: Obljubil je, da bo vse moči zastavil, da dobi Pankracij Mladin zaproseno mesto.

V zboru modrih mož je predlog dobil tudi večino. Čočev Nacek je godrnjal, da na vse urade nič ne da, a to ni pomagalo, ker je ostal v manjšini.

Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano, je šel takoj na delo, in častiti bralci „Resnice“ bodo kmalu zanimive stvari izvedeli o njegovem plodonosnem delovanju. A sedaj se moramo povrniti k petelinu Kikerikarju, ki je koval zlobne naklepe proti javnim oblastem, kar bo razkrilo prihodnje poglavje.

.....
Razširjajte „Resnico“!
.....

da se s tem prepreči vojna z vsemi svojimi grozotami.

3. Narodopravni dogovori se v bodoče ne smejo izvrševati z materijalističnega in sebičnega vidika, ampak morajo biti prežeti s krščanskim duhom pravičnosti in ljubezni do bližnjega, da jim bo zajamčena neobhodno potrebna absolutna obveznost.

Raditega podbuja zborovanje katoličane vseh dežel, da ustanove narodopravne odbore v svrhu proučevanja tozadevnih vprašanj in sestavo predlogov o njih. Zbor pozdravlja predpela, ki so se v ta namen začela v različnih državah, in je pripravljen pospeševati, da se jednotno strnejo.

Pot do svetovnega miru.

V Brestu Litovskem se je sklenil mir z Ukrajino t. j. z onim delom Rusije, ki meji na našo fronto. — Odslej nimamo z Rusijo nobene neposredne vojne fronte več, na vshodu le še z Rumunijo, ki je pa prešibka, da bi še prišla resno v poštev.

Cudno so se razmere razvile. Ko so na Ruskem zmagali bolševiki in proglasili svojo trdno voljo, skleniti mir — so nam sovražne zapadne velesile, zlasti Anglija in Francija, zastavile ves svoj vpliv v Ukrajini, da bi isto odvrnili od mirovnihih pogajanj z nami. Videti je bilo spočetka, da jim utegne ta uspeh in ruski vojni hujskači — Kerenski, Miljukov in drugi — so že smatrali Ukrajino kot svoje operacijsko polje, da zaprečijo bolševiški mir z nami. Toda prišlo je drugače. Ukrajinski narod hrepeni ravno tako po miru, kakor vsi drugi evropski narodi in ker je ljudska vlada odvisna od ljudske volje, ktero zastopa, je ukrajinska vlada hitela poslati svoje zastopnike v Brest-Litovsk, ki so tam zahtevali, da se dopusti k mirovnim pogajanjem kot samostojen pogodnik. Bila je pametna poteza od grofa Cernina, da je hotel priznati zahtevano pravico ukrajinske delegacije. Tudi Trocki jo je takrat še priznaval.

Ker pa so pogajanja z rusko delegacijo ki ji predseduje Trocki, vsled kompliciranosti vprašanj in postranskih političnih namenov Trockija zelo počasi napredovala, so dospela pred vsem pogajanja z Ukrajino do zaželjenega srečnega uspeha. Vprašanja, ki so bila reševati z ukrajinskim zastopstvom, niso tako komplicirana, temveč dokaj enostavna.

Tako se je zamogla v soboto dne 9. februarja ob dveh zjutraj, podpisati mirovna pogodba mej nami in Ukrajino.

Led je prebit! Po neštetihih vojnihih napovedih prvič — mirovna pogodba. Golobček z oljkino vejico miru je poletel in nove nade se porajajo v srcih narodov. Pot do svetovnega miru se je odprla — je sicer trnjeva in še dolga, a odprta je in to je že nekaj.

Kmalu po tem veselem poročilu o Ukrajini je prišlo poročilo, da je Rusija končala vojno stanje in da je odredila popolno, takojšno demobilizacijo svojih vojnihih sil. Podrobna pogajanja z Rusi se v Brestu-Litovskem nadaljujejo.

Ukrajinski mir je tudi v tem oziru ugodno upljal. Isto je upati od Rumunije, ki osamljena, odrezana od vseh svojih zaveznikov, ne more resno vojske nadaljevati. — Če pa vlada mir proti vshodu, se tudi zapad ne bo mogel dalje držati v trdovratnem vojnem stanju. — Za vojsko so na Angleškem, Francoskem in Laškem vlade; narodi pa ravno tako hrepene po miru, kakor drugod. Brest-Litovski zgled ne more ostati brez posledic. — Jeklena fronta se je začela krhati, iz verige je iztrgan obroč, veriga ni več cela...

Mirovna pogodba z Ukrajino se pričena s temile uvodnimi stavki:

Ker se je ukrajinski narod proglasil tekom sedanje svetovne vojne za neodvisen in izrazil željo, da se napravi med ukrajinsko ljudsko republiko in z Rusijo v vojni se nahajajočimi državami mirovno stanje, so sklenile vlade Nemčije, Avstro-Ogrske, Bolgarske in Turčije skleniti z vlado ukrajinske ljudske republike mirovno pogodbo. S tem hočejo storiti prvi korak k trajnemu in za vse dele častnemu svetovnemu miru, ki naj ne le konča grozote vojne, marveč naj pripomore tudi k obnovitvi prijateljskih stikov med narodi na političnem, pravnem, gospodarskem in duševnem polju.

Po naštetju došlih pooblaščenecv slede določbe:

Člen prvi: Nemčija, Avstro-Ogrska, Bolgarska in Turčija na eni strani in ukrajinsko ljudsko zastopstvo na drugi strani izjavljajo, da je vojno stanje mej njimi končano. Pogodbo sklepajoče stranke so odločene, da žive odslej med seboj v miru in prijateljstvu.

Člen drugi: 1. Med Avstro-Ogrsko na eni strani in ukrajinsko ljudsko republiko na drugi strani bodo obstojale, v kolikor bosta mejili obe državi druga ob drugo, iste meje, kakor so ob izbruhu sedanje vojne obstojale med avstro-ogrsko monarhijo in Rusijo.

2. Bolj proti severu bo potekala meja ukrajinske ljudske republike, pričenišči od Tarnogroda, v splošnem v črti Bjelgoraj - Ščebrečin - Krasnostav - Puháčov - Radzin - Mjedzirečje - Sarnaki - Mjelnik - Visoko - Litovsk - Kamjenec Litovskij - Pružani - Vigonovskoje jezero.

V podrobnem bo mešana komisija določila te meje po etnografičnih razmerah in upoštevajoč želje prebivalstva.

3. V slučaju, da bi imela ukrajinska ljudska republika skupno mejo še s katero drugo državo štirizveze, se pridružujejo tozadevno posebni dogovori.

Člen tretji: Nemudoma po ratifikaciji mirovne pogodbe se prične izpraznjevanje in predaja teh pokrajin. Način izvedbe izpraznitve in predaje opuščeni pokrajin bodo določili pooblaščenči interesiranih delov.

Člen četrty: Takoj po ratifikaciji mirovne pogodbe se prično diplomatski in konzularni odnošaji med pogodbo sklepajočima strankama. Čim dalekosežnejša pripustitev obojestranskih konzulov ostane pridržana posebnim dogovorom.

Člen peti: Pogodbo sklepajoča dela se odpovesta medsebojno povračilu vojnih stroškov, t. j. državnim izdatkom za vojno, ter se odpovesta obojestransko povračilu vojne škode, t. j. one škode, ki je nastala njim in njih državljanom v vojnem ozemlju vsled vojaških odredb in operacij, všteti v sovražni deželi izvršene rekvizicije.

Člen šesti: Obojestranski vojni vjetniki se bodo poslali v domovino v kolikor ne žele s privoljenjem države, kjer se nahajajo, ostati na njenem ozemlju ali oditi v kako drugo deželo. Ureditve s tem v zvezi stojičih vprašanj se izvrši potom posameznih pogodb, določenih po členu osmem.

Člen sedmi: je zelo dolg in obsežen ter urejuje bodoče gospodarske odnošaje med državami štirizveze in ukrajinsko ljudsko republiko po tehle načelih:

Za čas do 31. julija t. l. se zavežeta pogodbo sklepajoča dela, da si dobavljata preostanke poljedelskih in industrijalnih proizvodov, kolikor jih ostane nad lastno uporabo. Množina blaga in cene bo določila komisija, ki se sestane takoj, ko bo podpisal mir. Izmena se bo vršila deloma potom državnih ali od države kontroliranih central, deloma v prostem prometu.

Do sklepa končne trgovinske pogodbe, na vsak način pa do poteka šest mesecev po sklepu splošnega miru, bo provizorični dogovor uredil obojestranski promet z blagom. Ta dogovor se sme od 30. junija 1919 naprej šestmesečno odpovedati. Ta provizorij zopet uveljavlja za promet med Avstro-Ogrsko in Ukrajino obojestransko pogodbene carine, ki so veljale do izbruha vojne v prometu med Avstro-Ogrsko in Rusijo. Provizorij vsebuje razen tega vse važnejše določbe naših prejšnjih trgovinskih pogodb z Rusijo, v kolikor jih je mogoče uporabiti glede Ukrajine. Poleg tega je zagotovljen prosti prevoz v Azijo, zlasti v Perzijo, kateri prevoz je prej Rusija zapirala. Končno se določa: V gospodarskem prometu med pogodbenimi carinskimi ozemlji obeh držav, avstro-ogrsko monarhijo na eni strani in Ukrajino na drugi strani, ne bo zahtevala Ukrajina nobenih prednosti pred onimi, ki jih priznava Avstro-Ogrska Nemčiji ali kaki drugi z njo s carinsko zvezo združeno državo, ki neposredno ali s posredovanjem kake druge dežele meji na njo ali na deželo, ki je v carinski zvezi z Nemčijo. Isto velja obratno za Ukrajino.

Člen osmi: Posamezne pogodbe z ukrajinsko ljudsko republiko bodo uredile obnove javnih in privatnih pravnih odnošajev, izmeno vojnih vjetnikov in civilnih internirancev, vprašanje amnestije ter vprašanje o postopanju s trgovskimi ladjami, ki so v oblasti nasprotnika. Te pogodbe tvorijo bistven del sedanje mirovne pogodbe in stopijo, v kolikor je to mogoče, istočasno v veljavo.

Člen deveti: V tej pogodbi podani dogovori tvorijo neločljivo celoto.

Po členu, ki govori o izročitvi besedil mirovne pogodbe, ki je pisana v nemškem, madjarskem, bolgarskem, turškem in ukrajinskem jeziku, določa končno določitev, da se bo mirovna pogodba ratificirala in da se bodo tozadevne listine čim prej izročile na Dunaju. Z ratifikacijo stopa mirovna pogodba v veljavo.

Ločeno od te mirovne pogodbe se bodo sklenile štiri posebne pogodbe med državami štirizveze in Ukrajino ter so te pogodbe že sestavljene in bodo podpisane te dni. Gre za točke omenjene v členu osmem.

Mir z Rusijo!

Hitreje kot se je mislilo, je sledil ruski mir ukrajinskemu. V nedeljo je Trockij zastopnikeosrednjih držav presenetil z izjavo, da Rusija, odpovedši se formalni mirovni pogodbi, izreka vojno stanje kot končano in odreja takojšnjo, popolno demobilizacijo ruskih bojnih čet. Trockij je izrečno povdaril, da podaje to izjavo po nalogu svoje vlade.

Ruska vlada je tedaj presekalala vrzel dolgovernih mirovnihih pogajanj in naredila konec vojski, brez da bi se sklepala kaka formalna pogodba, ki bi v današnjih razmerah tudi ne imela kaj prida pomena. Glavna stvar je, da je vojska z Rusijo končana. To je svetovnozgodovinsko dejstvo največjega pomena. Dalekosežnost tega dejstva se danes niti približno presoditi ne da.

Danes vsakdo vidi, kako prav smo imeli, ko smo računali z miroljubnostjo boljšeševikov, zlasti Lenina. Nam se je šlo in se gre samo za eno veliko stvar, ki je za naše ljudstvo prva in glavna stvar: za mir. In prav smo imeli, ko smo ga pričakovali od Lenina. — Če bi bili obdržali na Ruskem oblast ljudje kakor Kerenski, Miljukov in možje podobnega duha, bi šla vojska tudi na Ruskem naprej in bili bi od splošnega miru ravno tako daleč kakor popred.

Sedaj imamo na vshodu opraviti le še z malo, pobito Rumunijo. Mogoče, da bo

pod pritiskom sedanjih razmer tudi sklenila mir. Pa če ga ne, je tudi vse eno. Osamljena Rumunija ne šteje več. Že je demisioniralo ministrstvo Bratianu, ki je vojsko naredilo. Mogoče je to znamenje, da se je Rumunija odločila za mir.

Skozi tri in pol leta je bil razvoj sveta v smeri vojske. Sedaj se je začel obraten razvoj, do miru. In kakor se je vojska na vshodu začela, po krivdi imperijalistične pohotnosti ruskega carizma, tako se je sedaj začelo mirovno gibanje tudi na vshodu, iz Rusije. Ex oriente lux! Luč od vzhoda!

Mir z Rusijo — nova kriza v zbornici.

Dunaj, 11. svečana 1918.

Vsled sklepa miru z Ukrajino in ostalo Rusijo je dunajsko prebivalstvo bolj veselo. Z mirom se nadeja več kruha. Kruha, katerega vse tako potrebuje in želi. Navaden zemljan bi mislil, da bo mir na bojišču pomiril tudi duhove v zbornici, a ravno mir z Ukrajino je prinesel ministrskemu predsedniku dr. Seidlerju nove težave in nove skrbi. Naši Ukrajinci veselo pozdravljajo mir z Ukrajino, ki uresničuje skoraj vse ideale Ukrajincev prej, kakor so sploh pričakovali, a nasprotno so Poljaki ogorčeni. Ukrajinski poslanci so pozdravili cesarja Karola, Poljaki so pa po svojem načelniku napovedali najostrejši boj. Danes je v zbornici navzlic odmoru v razpravah živahno. Poslanci iz oddaljenejših okrajev, ki ostajajo na Dunaju, ali sploh stanujejo tukaj, so v zbornici v klubih kjer živahno razpravljajo. Dr. Seidler se je bil že dogovoril s Poljaki, da bodo glasovali za proračunski provizorij in je imel sigurno večino, a sedaj so mu Poljaki odpovedali, ker jih je mir z Ukrajino razočaral in izzval njihovo ogorčenje. Meje nove države proti Avstriji so stare meje, toda proti Poljski, ni meja reka Bug, kakor se je v obče mislilo da bo, temveč je reka Wieprz, tako, da pripada Cholmska gubernija, katero reklamirajo Poljaki za svojo državo, Ukrajini. Jeli to prav ali ne, v to vprašanje se ne spuščamo — dejstvo je, da je zaradi tega nastal spor z vlado. Poljaki so v opoziciji kakor zatrjujejo v najostrejši opoziciji proti dr. Seidlerju, ki je bil večine že gotov. A večine več nima, akoravno bodo glasovali Ukrajinci za proračunski provizorij, kakoršnega bo dr. Seidler hotel.

Poljaki so se bili že pogodili s Seidlerjem, kaj jim bo vse dal za Galicijo, a to jih čisto nič ne moti, ker niso meje nove države take, kakor Poljaki hočejo — tudi Poljaki so imperijalisti, ker se niso uresničili njihovi narodni idejali — gredo v opozicijo. Vsaj danes so silno bojeviti. Seveda dr. Seidler potrebuje za večino gotovo število glasov, a teh mu Ukrajinci dati dovolj ne morejo, tedaj pa ugibljejo kaj in kako bo. Ali se bo obrnil dr. Seidler na Jugoslovane ali na socialne demokrate, ali pa celo na Čehe? Kdo ve? Ali pa bodo morda Poljaki odnehali? Čehi pravijo, da je dr. Seidler z oblubo, da ustanovi nemško okrožno sodišče v Trutnovu izzval ves češki narod, na kar mu bodo v zbornici primerno odgovorili. Tako je mir z Rusijo, trenutno v zbornici napravil veliko zmešnjavo.

Kmečki interesi in politična vprašanja.

V Središču za varstvo poljedelskih interesov na Dunaju je dosedanji glavni poročevalec Simič vit. pl. Hohenblum odložil svoje mesto in predlagal, da se tudi Središče za varstvo poljedelskih interesov

raziče, ker so državni poslanci, ki imajo zastopati kmečke koristi, razbili svojo zvezo. Nemogoče je v sedanjih težkih časih zastopati v naši svobodni kmetijski organizaciji kmetijstvo, ako od kmetov izvoljeni državni poslanci niso edini. Zato pa tudi nismo ves čas vojske za kmečki stan nič dosegli.

Nemški agrarec posl. Goll je izjavil, da so nemški agrarni poslanci na poziv Središča za varstvo poljedelskih interesov dne 28. maja prošlega leta sicer sklenili, da pristopijo svobodni zvezi vseh državnih kmečkih poslancev, a ko so podali Čehi in Jugoslovani dne 30. maja svoje deklaracije, so se odtegnili, ker oni hočejo kmetijske koristi zastopati v smislu avstrijske države, Čehi in Jugoslovani pa imajo pred očmi druge državne smotre. Zato je nemogoče, da bi mogli sodelovati. Sicer pa se ni nobena združitev kmečkih poslancev v državni zbornici izvedla in tudi pisarni zbornice ni bila naznanjena.

Dr. Lampe je temu nasproti izjavil, da zastopniki kmetijskih korporacij, ki so združeni v Središču za varstvo poljedelskih interesov ne privolijo v njega razdružitev. Državnopravne in narodne borbe se naj izvajajo v državni zbornici, a v obrambi kmetijskih interesov v tej strogo strokovni organizaciji morajo kmečki poslanci vseh narodnosti sodelovati. To smo dolžni vsemu kmetškemu ljudstvu.

Temu stališču je pritegnil ves zbor in se je sklenilo, da Središče za varstvo poljedelskih interesov ostane, da se izpopolni, da dobi urejeno osrednjo pisarno in osobje za agitacijo. Izvolil se je odbor štirih mož, ki ima, ker Simič vit. Hohenblum svoj odstop vzdržuje, urediti nadaljne posle. V odbor so bili izvoljeni: dr. Lampe (Slovenec), Prokuper (Čeh), Hergel (Nemec) in Zwetzbacher (kršč. socialc). Ti bodo pritegnili po potrebi še druge zastopnike kmetijstva k vodstvu poslov.

Ovaduštvo in podobne reči.

V.

Graški „Tagblatt“ se krega, od kod da imamo informacije o tajnih poročilih deželne vlade. Razume se, da tega ne povemo. Gospodje bodo pa izvedeli, da vemo še marsikaj, kar jim ne bo všeč.

Nadaljujemo svoje poročilo.

Poleti 1916 je krožilo v vseh dunajskih ministerstvih poročilo poveljstva jugozapadne fronte, naperjeno proti deželnemu glavarju dr. Susteršiču, in polno hvale poslanca viteza Pogačnika. — Poročilo povdarja, da je vitez Pogačnik tisti mož, na ktereга treba nasloniti vso avstrijsko propagando v naši deželi; on da bo združil okoli sebe vse resnično avstrijske elemente t. j. avstrijske po nazorih poveljsva jugozapadne fronte, čigar duša je bil general Kraus. Smer poročila je šla na to, da je treba dr. Susteršiča kot deželnega glavarja odstraniti in na njegovo mesto postaviti viteza Pogačnika. Iz poročila zveni neomejeno politično zaupanje poveljstva jugozapadne fronte do viteza Pogačnika.

Približno ob istem času je pa prišel še drug akt na Dunaj od poveljstva jugozapadne fronte. Ta akt je tako važen in značilen, da ga bomo obravnavali posebe v prihodnjem članku.

Jugoslovansko vprašanje.

Jugoslovanski zrakoplovci.

Kakšen jezik bo gospodoval v bodoči Jugoslaviji? Glede tega vprašanja se član-karji vozijo po zraku izgubivši realna tla. V „Slovencu“ se je dne 31. januarja članek končal tako-le: „Zahtevamo pa v Trstu navtično akademijo s slovensko-hrvatsko-srbskim

jezikom.“ Kakšen jezik je li to? Mogoče je, da se bo enkrat, ko se bo slovenščina potopila, v Jugoslaviji vladajoči jezik tako imenovan. Imel bo pa ta jezik precej dolg naslov. Dozdaj poznamo v teh krajih le slovenski jezik in pa hrvatski ali srbski, oziroma hrvatsko-srbski jezik. Nekdaj sta si bila slovenščina in hrvaščina precej sorodna jezika, odkar so pa Hrvatje glede jezika stekli za Srbi, se je razlika povečala. Zato bi bilo bolj prav, ko bi bil članek tako zapisal: Zahtevamo v Trstu navtično akademijo z deloma slovenskim, deloma hrvatsko-srbskim učnim jezikom. — Še višje kakor „Slovenec“ se je pa dvignila njegova liberalna sestra „Domovina“, ki precej v prvem članku pravi: „Od Tilmenta v slovenski Benečiji tja do carigradskih vrat govori naš veliki jugoslovanski narod isti jezik! Seveda je to mogočno rečeno, resnično pa ni. Take fraze več škodujejo, kakor koristijo. Naj naše ljudstvo izve resnico, da tam doli na jugu bivajo Hrvatje in Srbi, ki govore nekoliko drugačen jezik, kakor je naš, da je pa bolgarski jezik, ki sega skoro do Carigrada, že precej drugačen, ter da so Bolgari, posebno zdaj, prav malo zavedajo, da so Jugoslovani, in da prav nič na to ne mislijo, da bi se stopili s Srbi, Hrvati in Slovenci v jedno državo, o kateri govori nadalje članek. Ta maksimalni program naših Jugoslovancev je balonček, ki je narejen iz milnice in ki dokazujejo lepo otroško umetnost, ki pa v zreli politiki nima mesta.

Italija in Jugoslovani.

„Secolo“ poroča iz Londona: Londonska vlada pospešuje poskuse, mereče na sporazumljenje med Italijo in Jugoslovani, ker „sveti egoizem“ iz leta 1915 ni več merodajen. Rezultat londonskih pogajanj se primernim potom sporoča italijanskemu vnanjemu ministru.

Veliko senzacija vzbuja v italijanski javnosti dejstvo, da se „Giornale d' Italia“, glasilo zunanjega ministra Sonnina, izreka proti pogajanjem s „problematičnimi zastopniki slovanskih narodov“, ki se nahajajo pod avstrijsko oblastjo. Absurdno je, da Italija pridiga razkovanje Avstrije ter hoče biti varuh Slovanov, ki stremijo po odcepitvi od Avstrije. Italijanska politika od vsega začetka ni stremila po razkovanju monarhije, temveč le po ureditvi spornih vprašanj v Alpah in ob Adriji. — Ostalo italijansko časopisje Sonnina radi te izjave ostro napada.

„Neue Züricher Zeitung“ javlja z italijanske meje: Pogodba(?) med Italijani in Jugoslovani je naletela na velike težkoče, ker so si aspiracije obeh zelo nasprotne. Italija je pripravljena dogovarjati se samo glede Dalmacije, a postavlja kot pogoj strategične varnostne naprave in gospodarske prednosti. Nasproti zahtevajo Jugoslovani kakor pravi „The Southern Slavs Bulletin“ celo Dalmacijo, Gorico, Reko, Trst, Zader in „italijanski“ Čedad. Na temelju teh zahtev odklanja javno mnenje Italije razgovore. — To so res zanimivi ti „Jugoslovani“, ki že štiri leta podpihujejo entento, ne da bi bili prišli na rešitev glede najpriprostejših točk našega narodnega obstoja. — Zanimivo je, da pravi „Giornale d' Italia“, glasilo ministra Sonnina: „Brezdvoma: Italijani in Jugoslovani si bodo morali drugdrugemu dati koncesije; samo proti Avstriji so naše zahteve nespremenljive“. — Italija naj ve: Naš narod ne bo dal nikdar koncesij na račun svoje narodne skupnosti. On hoče ostati združen v Avstriji!

Socialna demokracija proti jugoslovanski deklaraciji.

Stališče socialne demokracije je označil dr. Henrik Tuma v „Napreju“ z dne 4. febr., ko ostro napada narodno-napredno, sedaj jugoslovansko demokratsko stranko

in kliče vse delavstvo v internacionalno socialistično organizacijo. V tem članku pravi dr. Tuma s svojega stališča sledeče:

„Socialnodemokratska stranka slovenska je pribila in še enkrat pribije, da so majniške deklaracije oprte le na eventualno zmago entente ali pa na notranjo revolucijo. Ta, po lastni moči češkega in slovenskega naroda, pa je docela nemogoča. Politična zgodovina nas pa uči, da sta obe deklaraciji nastali dejanski izven naše države. Socialna demokracija vidi, da je češka in slovenska narodna stranka stavila vse na eno kocko in nič na lastne moči, radi tega vidi nevarnost za lastno ljudstvo, ako se pričakovane narodnjakov ne uresniči. Socialna demokracija stoji le na realnih tleh samopomoči in polna zmaga potem internacionalnega demokratičnega gibanja je ne-le mogoča, ampak gotova, zato iz cele duše obsoja češke socialdemokrate, ki so zapustili skupni boj združenega proletarijata in so s Poljaki vred razcepili njegove moči ter vsaj za sedaj onemogočili zmago demokracije.“

Časnikarske race v jugoslovanskih listih.

Sarajevski „Hrv. Dnevnik“ piše: „Hrvatska Riječ“ poroča po nekih slovanskih listih — „Slovencu“ in „Jugoslovanu“ —, da hodi po Sarajevu nemški generalni konzul dr. Eiswaldt in zahteva od pristašev jugoslovanske deklaracije, da prekličijo svoje podpise na deklaraciji. Isti listi zahtevajo od avstro-ogrske vlade, da diplomatskim potom zabrani dr. Eiswaldtu tako agitacijo. — Ko smo to prečitali, smo se srčno zasmeli ali taki jugoslovanski domišljivi in prinašamo to vest le v zabavo svojim čitateljem. Pripominjamo le to, da je dr. Eiswaldt že pred dvema mesecema težko bolan zapustil Sarajevo in odšel na Nemško, in Bog ve, če še živi.

Srbski radikalci o deklaraciji.

Predsednik srbske narodne radikalne stranke na Hrvatskem je na dan sv. Save o deklaraciji z dne 30. majnika podal v imenu stranke izjavo, v kateri pravi med drugim:

„Srbska narodna radikalna stranka ne smatra imenovane deklaracije kot alfo in omego celega tega vprašanja (!), a to tem manj, ker mnoge poedinosti niso zadostno precizirane (!).“

Politični pregled.

Ministrstvo dr. Seidler-ja je odstopilo.

Dunaj, 7. svečana.

Danes bi se morala končati glavna razprava o proračunu za l. 1917/18 in biti glasovanje za prehod v podrobno razpravo. Zaradi tega je bila zbornica polna. Ministrski predsednik je že nekaj dni konferiral z načelniki klubov, da bi si zasigural večino. Pa kakor se je pokazalo — si ni znal pridobiti zaupanja in glasov strank. Danes nekaj ur pred glasovanjem — še ni imel večine. Nemške stranke kajpada so bile za proračun, tembolj ker je nemškimi radikalci dal pisмено zagotovilo, da ustanovi okrožno sodišče v Trutnovem naredbenim potom in s tem ustreže stari nemški zahtevi. S to obljubo je seveda Čehe do skrajnosti razburil. A to samo Seidlerja še ne bi bilo podrla, ako bi imel Poljake na svoji strani. Poljaki so bili z vlado skrajno nezadovoljni tembolj, ker očitajo vladi, da v gospodarskem oziru premalo stori za Galicijo in ne izpolni obljub, ki jih je navedla v tem oziru, dalje pa, da ne stori vlada ničesar, da bi se Galicija združila s Poljsko. Tudi večina avstrijskih Poljakov je za radikalno rešitev poljskega vprašanja.

Novo poljsko kraljestvo naj obsega tudi Galicijo. Poljsko kolo se je z vlado že dalj

časa pogajalo, a tako, da dr. Seidler nikdar ni vedel, ali ima Poljake v žepu ali ne in v zbornici so glasovali enkrat z opozicijo, a drugič zopet z Nemci in so vlekli za nos Seidlerja in zbornico.

Danes so Poljaki zborovali cel dan. Zmagala je radikalna struja in jedno uro pred glasovanjem so sporočili vladi, da glasujejo proti proračunu. Ministrstvo ni moglo drugače kakor, da je podalo cesarju demisijo. Zbornični predsednik Gross je to v zbornici naznanil in sporočil, da bo prihodnje sejo drž. zbora naznanil poslancem pismeno. V par dneh bomo videli ali dobimo novega predsednika, ali bo pa dr. Seidler sestavil novo vlado. Med dr. Seidlerjevimi ministri smo imeli tudi Slovenca Žolgerja. Ta tudi gre, če kdo drugi pride za njim bomo pa videli. Od njegovega ministrovanja nismo Slovenci nič imeli. — V proračunski razpravi so od Jugoslovanov govorili doslej dr. Lagin a, dr. Vukotić in prof. Spinčić.

Cesar zaupa dr. Seidlerju! Nova vlada starih ministrov.

Dunaj, 8. svečana.

Ministrska kriza ni trajala niti eno noč. O polnoči se je že vedelo, da cesar demisije dr. Seidlerjevega ministrstva ni sprejel in današnja uradna „Wiener-Zeitung“ prinaša lastnoročno pismo cesarjevo, v katerem stoji: „Ker polagam posebno važnost, da ministrstvo, kateremu popolnoma zaupam in katero je vodilo posle v tako težavnih razmerah, še nadalje ostane, prošnji za demisijo ne morem ustreči.“ Tako ostane dr. Seidler in trenutno še vsi njegovi ministri, ker tako hoče cesar. Cesar je že sinoči poklical k sebi načelnike poljskega kola in danes pihljajo v poljskih krogih milejše sapice. Pripravljeni so glasovati za proračunski provizorij sedaj samo za dvamesečni, a če bo vlada zahtevala daljši obrok, tudi za daljšega. Težišče celega parlamentarnega položaja je v poljskem klubu. Ako bi bil ta edin, bi imela vlada sigurno večino, ker se pa Poljaki med seboj koljejo in je danes ena struja na vrhu, druga drugič, tudi v zbornici ni trdne večine. Sedaj so na vrhu radikalnejši elementi, Vsepoljaki in socialni demokratje, ki hočejo očitno izkoristiti nedeljske dogodke v Lvovu za svojo stranko. — Danes so zborovali še mnogi klubi, tako Poljaki, krščanski socialci, socialni demokratje i. dr., da uredijo svoje razmere napram novemu položaju. — V nekaj dneh se bodo zopet začele zbornične razprave.

Čehi in Avstrija.

V proračunski debati so se Čehi pritoževali, da so zapostavljeni za Nemci v državi. Govorilo se je tudi o praški resoluciji, ki jo je ministrski predsecnik obsojal, češ da je v protimonarhičnem smislu. Katoliško narodni Čehi so jo izkušali razlagati v avstrijskem smislu. Posl. Zahradnik pa je dejal v svojem govoru: „Ta resolucija ni bila plod psihoze ali zmede, kakor je dejal min. predsednik, ampak dobro promišljeno dejanje od katerega ne umaknemo niti besedice. Očita se Čehom, da so veleizdajalci, ako pravijo, da ne poznajo druge domovine kakor Češke. Mi je ne poznamo! Zame ni nobene avstrijske domovine, zame je na svetu samo moj narod in moja dežela.“

Nova češka stranka.

Izvršilni odbor mladočeške stranke je sklenil stranko razpustiti. Namestu nje se ustanavlja češka državnoopravna demokratska stranka, ki združi dosedanjo mladočeško, napredno, drž.-pravno in realistično stranko. Dr. Kramar je izjavil, da je s tem poglavje oportunistične politike Čehov za vedno odpravljeno. Stranka hoče izvojevati češko državo.

Iz češke socialne demokracije.

Dne 5. februarja je zborovalo 400 zapornikov češke socialne demokracije Velike Prage. Poročal je načelnik češkega soc. dem. kluba v drž. zboru Habermann in prejšnji načelnik dr. Šmeral, ki je radi Habermannove radikalne smeri odstopil od vodstva. Zaupniki so s 398 glasovi sprejeli resolucijo, ki popolnoma odobrava smer dr. Šmerala. Habermann je zato odstopil kot načelnik državnoborskega kluba. V češkem delavstvu je močno gibanje proti radikalni češki politiki, ki tudi delavstvu daje le fraze.

Mir z Ukrajino. — Kolika je Ukrajina?

Kakor svetel žarek v temo je zasijala vest, da se je vendar posrečilo skleniti mir z Ukrajino. To ni le s tega stališča jako važno, ker je predrta sovražna vrsta in smo na velikem delu naše bojne fronte razbremenjeni, ampak tudi zato, ker stopimo v prijateljsko razmerje z velikim narodom, ki prebiva na jako bogatem ozemlju.

Grof Černin je že povedal, zakaj želi pred vsem skleniti mir z Ukrajino. Ta dežela je najrodovitnejši del Rusije in ima obilico živil. Če je mogoče iz kakega dela Rusije dobiti kaj živil k nam, je mogoče to samo iz Ukrajine.

Ukrajina je približno tako velika kakor vsa Avstroogrška monarhija. Obsega 650.000 kvadratnih kilometrov. Prebivalstva ima približno 30 milijonov ljudi. Ukrajinsko obrežje ob Črnem morju je dolgo do tisoč kilometrov brez polotoka Krima, od katerega pripada severni del Ukrajini. Tri velike reke, to so Dnjestr, Dnjepr in Don se izlivajo v Črno morje. To je najbogatejši del Rusije. Skoro cela dežela je rodovitna njiva in ena tretjina vseh pridelkov Rusije prihaja iz Ukrajine. Obdelanih je baje 45 milijonov ha. Pridela se na leto 150 milijonov stotov pšenice, rži in ječmena. Govedi se ceni 30 milijonov glav. Na leto se izkoplje 20 milijonov ton premoga. Dalje je bogata na rudah in ima petroleja.

Ukrajinci govore svoj jezik, ki je različen od veliko-ruščine. Ruska vlada jih je zatirala. Ker so Ukrajinci bili združeni z Rimom, jih je ruska vlada s silo odtrgala od katoliške cerkve, prepovedala vsako zvezo s papežem in pregnala katoliške duhovnike. Vkljub temu je ljudstvo ostalo v srcu katoliško. Upati je, da se bo sedaj velik del Ukrajincev tudi javno združil zopet s katoliško cerkvijo, kakor se v srcu nikdar od nje ločil ni!

Ločitev cerkve od države v Rusiji.

Boljševiki izvajajo socialistični program z vso doslednostjo. Cerkev se loči od države. Prisega se odpravi in namesto nje stopi slovesna obljuba. Matrike o zakonih in rojstvih se vzemo cerkvi in izroče svetovnim uradom. Šola se loči od cerkve. Verouk se odpravi. Vse duhovske družbe izgube svoje pravice, nimajo več lastnine in ne dobe od države prispevkov. Vsa cerkvena posest je proglašena za ljudsko last. Poslopja, ki so služila cerkvenim namenom, se izroče posvetni porabi. Tako gre tudi ruska revolucija pot vseh revolucij, ki vselej padejo po cerkvi. Duhovnikom in veroučiteljem se s 1. marcem plače ustavijo. Duhovniki, ki postanejo po odpravi verouka brez službe, se vtaknejo v komisarijat za javno skrbstvo. Samo če verniki sami sredstva zato zložijo, si smejo še dalje vzdržati bogoslužje.

Seveda so te odredbe boljševiške vlade ljudstvo silno razburile. Pravoslavna duhovščina se ustavlja, ljudstvo neče pustiti svojih cerkva. V samostanu Aleksandra Nevskega je prišlo do boja. Dne 26. januarja je prišla komisija, da zapleni imetje in se polasti poslopja. Načelnik samostana se je uprl. Nato so poslali vojaštvo v samostan. Rdeča garda je vdrla z oboroženo silo in je vklenila načelnika samostana. Med vojaki in med me-

nih ter med ljudstvom, ki je prišlo samostanu na pomoč, se je vnel boj. Prišlo je toliko ljudstva skup, da so vojake pregnali. Nato je prišla nova vojaška sila, ki se je slednjič polastila samostana.

Moskovski metropolit Tihon je z lece izobčil vse boljševike iz pravoslavne cerkve. Zato ga je vlada zaprla.

Po Petrogradu ropajo in plenijo. Oborožene čete hodijo po mestu, vdirajo v prodajalne in si dele plen. Seveda izvemo le malo o pravem stanju v Rusiji, ker je brzjav v rokah boljševikov in ti poročajo le to, kar je njim všeč. Sicer je pa zadnje dni tudi brzjavna zveza Petrograda z zapadom pretrgana. Socialni demokratje, ki so zavladali v Rusiji v imenu svobode, sedaj z največjim nasiljem vzdržujejo svojo moč. Proglasili so oblegovalno stanje po celi Rusiji. Kaj takega še car ni naredil.

Boljševiki in mali narodi.

Ljening s svojimi socialističnimi tovariši odklanja narodno načelo. Izjavil je, da se delavstvo ne bori za „male narode“. Delavstvo pozna samo en boj, in ta je boj proti kapitalizmu meščanskih stanov. Radi usode malih narodov — pravi Ljening — ne bomo vojske nadaljevali, češ, če delavstvo zmagaja, bo že itak vsem pomagano!

Naši sovražniki.

Med tem, ko je vojska med nami in med Rusi ponehala je pa na zapadu vojno razpoloženje jako hudo in vojni hujskači vse store, da bi zanetili nove velike boje. V Versaju na Francoskem je bil veliki vojni posvet antantarjev, pri katerem so sklenili, da se pripravijo na velike bitke. Našo ponudbo za mir so odklonili. Kakor vse kaže, se bodo na Francoskem kmalu razvili veliki vojni dogodki. Francozi, Angleži in Italijani so sklenili, da se vojskujejo do skrajnosti, da Nemčiji vzamejo Alzacijo in Loreno, Italiji pa da pribore vse, kar ona od avstrijskih zemlja zahteva. Nemci, kakor nasprotniki, se pripravljajo spomladi na velikansko borb. Amerika pa stoji nekako ob strani. Zdi se, da Amerikanci radi vojsko podaljšujejo s svojimi topovi in s svojo municijo, ampak svoje krvi ne dajo tako radi, Wilson premišljuje, kakor se poroča, zopet eno veliko pisanje na ves svet. Samo po zmagi upijejo Francozi neprenehoma, a zmaga neče priti. Kdaj bodo prišli do pameti, da se ta vojska z orožjem sploh ne da končati, ampak samo z mirnim dogovorom, pri katerem mora pač vsak nekaj odnehati!

Rumunija in Francija.

Za razmerje v državah antante je značilno, da v Parizu nočejo sprejemati rumunskih državnih obligacij, katerih Rumunija seveda v svoji stiski veliko izdaje.

Francoska vlada divlja.

V Franciji se pojavlja čedalje močnejše mirovno gibanje. To vladi ni po volji. Zato je začela brezobzirno preganjati politične voditelje, ki delajo za mir. Delati za mir, velja francoski vladi kot veleizdajstvo. Na čelu vlade stoji sedaj znani Clemenceau (Klemansó) ki nadkriljuje v vojni hujskariji in brezobzirnosti vse kar je doslej imelo francosko vladno krmilo v rokah. Francozi ga od nekdanj nazivljejo „Tiger“. Toda tudi zanj bo prišla ura slovesa in potem bo odstranjena ena glavnih ovir za svetovni mir.

Angleški delavci za mir.

Pretekli teden je zboroval na Angleškem shod kovinskih delavcev. Shoda se je udeležilo tisoč delegatov. — Sklenili so poziv na vlado, da nemudoma začne mirovna pogajanja. — Tudi na Angleškem se obrača na bolje!

Iredentarij.

Iz Avstrije ubegla poslanca Pitacco in Candussi v Italiji zastonj čakata, da bosta prišla na čelu zmagovite italijanske armade na Dunaj. Poslanca sta pa le — če ne na Dunaju, pa hočeta biti v Rimu. Stavljen je predlog, da ju naj sprejme italijanski parlament v svojo sredo kot poslanca.

Obsojen poslanec.

Socialnodemokratski poslanec Dittmann na Nemškem je bil radi zadnjega delavskega štrajka, pri katerem je po obsodbi zagrešil izdajstvo domovine in upor proti državni sili, obsojen na pet let trdnjavskega zapora in dva meseca ječe.

Rumunija. — Srbija. — Crna gora.

Mackensen je izjavil rumunski vladi, da vedno ne more trajati premirje, zato jo pa vpraša, ako hoče pričeti mirovna pogajanja. Vojni hujskač Bratianu je vsled tega s svojo vlado odstopil. General Avarescu je prevzel novo vlado. V Sinaii se vrše že nekaj dni mirovna pogajanja. Ententa je morala vgrizniti v kislno jabolko in je kralju Ferdinandu dovolila skleniti mir. Rumuni si zelo žele Besarabije, ki je ostala izven Ukrajine in je sedaj brez gospodarja. Besarabija ima dva milijona prebivalcev, polovico Rumunov. Nemški listi povdarjajo, da Rumunija Besarabije za svoje izdajstvo ne zasluži. Dne 20. t. m. se zbere na važno posvetovanje rumunski parlament. Francozi so zelo obupani, da jih tudi Rumunija zapusti in pravijo, da bi bila za entento edina rešitev le če Japonska dejanski poseže vmes. V Versaillesu se zopet zbere vojni svet entente, da se posvetuje o novem položaju. Baje sta ententi izjavili tudi Srbija in Crnagora, da želita skleniti mir. — Bolgarski poslanik Rizow se je izjavil, da Bolgarija nima nič proti temu, ako dobi del Besarabije Rumunija kot odškodnino za Dobrudžo, katero dobi Bolgarija.

Preiskava o italijanskem porazu.

Agencija Stefani poroča: Ministrski svet je sklenil, da se izročé generali Cadorna, Porro in Capello ne da bi se zmanjšala njih avtoriteta, na razpolago vojnemu ministrstvu, da podajo preiskovalni komisiji glede vojaških dogodkov meseca oktobra vse potrebne podatke. Prejšnji vojni minister general Giardino je določen za člana interaliranega vojnega sveta v Versaillesu.

Profesor dr. Masaryk

je v nekem londonskem listu priobčil program češke države v vseh podrobnostih. Ta država bi imela 12 milijonov prebivalcev, bila bi štirikrat večja kot Belgija. Poleg Čehov in Slovakov bi imela 3 milijone Nemcev, 230.000 Poljakov in 15.000 Mažarov.

Švicca sili inozemske dezertarje k delu.

V Švici so se naveličali brezdelnosti inozemskih dezertarjev. Vojaški departement v Švici je izdal določila o organizaciji kako zaposliti in plačati inozemske dezertarje, katere je pritegniti k delu, da pomnoži produkcijo. Dezertarje bodo organizirali v posebnih oddelkih in jih namestili v vojašnicah in barakah. Na dan bodo morali delati devet do deset ur. Kdor bo kaj zagrešil bo kaznovan z ukorom, zaporom, ječo ali ga bodo pa oddali v prisilno delavnico.

† Ivan Traven.

Umrl je dne 14. t. m. v deželni bolnici ravnatelj Zadrúžne Centrale č. gosp. Ivan

Traven. Bil je tako znan po vsej slovenski domovini vsled svojega neumornega in uspešnega dela na zadrúžnem polju, da bo ta vest pretresla vse sloje našega prebivalstva. S Travnom izgubimo Slovenci najboljšega delavca na zadrúžnem polju, moža velike izkušnje, ki je natančno poznal ves gospodarski ustroj vseh slovenskih pokrajin in ki je veliko delo na zadrúžnem polju izvrševal z največjo vestnostjo in s tistim mirnim, hladnim razumom, ki je zlasti na zadrúžnem polju predpogoj vsakega uspeha. V kratki dobi od ustanovitve „Zadrúžne Centrale“ je ves ta veliki organizem izbornouredil in odpravil napake, ki jih je bil v svoji mnogoletni delavnosti opazil na zadrúžnem polju. Sodeloval je tudi pri vsaki narodnogospodarski akciji s svetom in vstrajnim delom. Malo je govoril, pa veliko storil. Bil je vzgleden duhovnik, ki pri vsej obilici svetnih poslov nikdar ni pozabil na svoj vzvišeni poklic in dolžnosti, ki mu jih ta poklic nalaga. Bodi mu blag in hvaležen spomin!

Truplo so prepeljali v četrtek na pokojnikov dom v Tacen pod Šmarno goro, kjer se je vršil v soboto ob 10. dopoldne pogreb na pokopališče v Šmartnem.

Dnevne vesti.

„Slovenec“ in „Slovenska Matica“. Naše razkritje, kdo da je denunciral ministru notranjih zadev l. 1914 „Slovensko Matico“ radi velesrbstva in navsetoval iz tega razloga razpust društva — je močno zbudilo gospode okoli prelata A. Kalana. „Slovenec“ nas pozivlje, naj imenujemo dotičnega slovenskega politika, čigar intervencija pri ministru notr. zadev je imela za posledico razpust društva. Ta poziv je zlasti od strani „Slovenca“ do cela nepotreben, ker gospodje okoli „Slovenca“ zadevno ime ravno tako dobro poznajo kakor mi. Tedaj če hočejo, kar ven z imenom! Imajo pa gospodje zelo tehtne razloge, da tega ne store; to so razlogi političnega mladinskega egoizma. Tudi mi imamo tehtne razloge, da imena sedaj ne povemo. To smo že povdarjali. Naši razlogi pa izvirajo zgolj iz plemenitega čustvovanja, katero nas ni še zapustilo. Mi bi tudi dejstva samega, ki stoji nespodbojno, ne bi bili razglašali, če ne bi bil „Slovenec“ zagrešil neokusnost, da je obrekljivo predbacival „ovaduštvo“ na drugo stran. „Slovenec“ je priliko porabil, da „Slovensko Matico“ slovesno brani zoper očitane velesrbstva. Na katero adresu? Mi ji velesrbstva nismo predbacivali, temuč smo le razkrili, da jo je tega obdolžil pri pristojnem ministrstvu izvestni slovenski politik! Ker pa „Slovenec“ tega politika dobro pozna in so ga gospodje v „Slovenčevih“ bližini poznali že takrat, ko jim je on sam svoje dejanje pripovedoval, tedaj jim je bilo že zdavna t. j. poleti 1914 dana prilika braniti „Slovensko Matico“ na pravo adresu. Danes pa ta obramba zveni kot velika hlinavščina. Ker pa smo že pri „Slov. Matici“ naj nam bode dovoljeno vprašanje do „Slovenca“ in njegovih zvestih: **Po kateri poti pa je profesor Ilesič prišel v nesrečo?** Kateri radikalni mladini se je udinjajal za denar državni policiji? Naj „Slovenec“ nekoliko povpraša v svojem krogu!

„Slovenec“ laže naprej. V „Katoliški tiskarni“ izhajajoči „Slovenec“ vnovič podtika že omenjeni članek dunajske „Reichpost“ deželnemu glavarju dr. Šusteršiču in ga na tej podlagi napada. Infamija „Slovenca“ presega vse meje. — Kar izmisli si, na podlagi lastne „samoodločbe“, da je članek v nemškem listu spisal dr. Šusteršič — potem ga pa surovo napada. Kje pa ostane katoliška morala? S to so se v katoliški ti-

skarni očitvidno popolnoma skregali. — O krščanski morali ni niti sledi več v listih „Katoliške tiskarne“. — Samo laž, sumničenje, podtikanje — skratka, vse se prakticira, kar so se gospodje naučili iz liberalnih in balkanskih listov. In taka sumničenja si dovoljujejo gospodje, o kojih ožjih somišljenikih je dokazano, da so blatili poštene katoliške in narodne močje v zagrizenih nemških listih. Ne dvomimo, da se bo „Slovenec“ še naprej lagal, kajti čut za resničnost in dostojnost je že popolnoma zgubil in svojo nalogo vidi v zadnjih mesecih edino v tem, pogolnoma omamiti in preslepiti ljudstvo s strupenim plinom izmišljotine in obrekovanja.

Slovenskim čuvajem. Nekdaj so se Kalani in drugi izdajatelji pobožnih listov prištevali Sionskim čuvajem. Ako ti gospodje niso zapustili službe in če ne spe, naj napravijo o tem-le kratko premišljevanje. Na shodu zaupnikov novepečene Jugoslovanske demokratske stranke je povedal znani Adolf Ribnikar to-le: Baš za ta čas in za ta trenotek je potrebno, da smo pripravljeni in strnjeni napredni Jugoslovani v krepko organizacijo, da pridejo tako v upoštevanje in do veljave tudi naša načela... Naprednjaki vsi na krov!... Kakor je zmagala naša narodna misel med vojno, tako mora zmagati naša napredna misel po vojni. — Tudi v Zagrebu so začeli naprednjaki ali „Pokretaši“ dvigati glave. In še celo dr. Pavelič, vodja Starčevićeve stranke prava, je prisrčno pozdravil liberalni sestanek in želel, da bi začeti pokret objel ves narod. — Jugoslavija tedaj ne bo samo narodna, ampak tudi napredna.

Dr. Krekova stranka. Liberalci so na svojem sestanku imenovali sedanjo „Slov. Ljudsko stranko“ dr. Krekovo stranko. Nekoliko so ondi tudi razodeli, kakšne dogovore so imeli z dr. Krekom, ki se je z njimi pogodil še pred prelomom v S. L. S. in brez dovoljenja vodstva stranke. Seveda je dr. Krek imel tačas že svojo stranko, ki je nastopila pod geslom, da vera ni v nevarnosti. Liberalci hvalijo dr. Kreka, ki je pokopal grozovite Mahničeve nazore in čigar stranka bo liberalcem pomagala obglaviti dr. Šusteršiča, zagovornika Mahničevih nazorov na prvem katoliškem shodu. Kar nore veselja, ker jim še ne rojena Jugoslavija že obeta zmago napredne misli.

Ali se tako brani slovenska domovina? V državnem zboru so poslanci Kroy, dr. Michl in tovariši vložili interpelacijo, v kateri dolže nekega češkega praporščaka, da je bila po njegovi krivdi izgubljena Gorica. Trdijo, da je ime tega praporščaka znano. Pobegnili da je k sovražniku in izdal vsa krajevna stališča višjih poveljstev okolu Gorice. — Laški letalci so vrgli na naši italijanski fronti na milijone čeških letakov, katere je sestavil prof. Masaryk. — Take stvari je vendar treba odločno obsoditi, posebno ako prihajajo od strani, ki se tako rada izigrava za prijateljico naših interesov. V seji državnega zbora 5. februarja je obdolžil poslanec Marckhl izdajstva na italijanski bojni črti mariborskega profesorja L. Pivka in tri češke častnike. — Naj se zadeva natančno preišče in pojasni. —

Kako se delajo „izjave“! „Dolenjske Novice“ priobčujejo sledeče Poslano. Slavna tiskarna J. Krajec nasl. v Rudolfovem. — Podpisani Jožef Primc z Mačkovca in župan na Dvoru (kot že večletni naročnik „Dol. Novic“) sem čital v „Dol. Novicah“ z dne 10. januarja t. l., št. 2., članek **Jugoslovanska deklaracija** itd., z mojim podpisom Jože Primc župan. Kdo je omenjeni članek prijavil v „Dol. Novice“, meni ni znano in ga tudi nisem nikdar podpisal. Torej vljudno prosim, da se v prihodnji številki „Dolenj. Novic“ ali kolikor prej mogoče objavi: Da v „Dol. Novicah“ z dne 10. januarja t. l.,

šte. 2., objavljeni članek Jugoslovanska deklaracija ni podpisal Jože Primc župan. In tudi sejski zapisnik v seji dne 27. novembra 1917 ni župan podpisal, ker župan Jože Primc je bil proti sestavi v taki obliki objave. S spoštovanjem Jože Primc, župan. Županstvo Dvor, okr. Rudolfovo, dne 13. januarja.

Ivan Hribar v državnem zboru. „Jugoslovanski klub“ je v državnem zboru podal interpelacijo o konfinaciji bivšega ljubljanskega župana Ivana Hribarja.

Osebna vest. Najnovejši sodruknik „Dom in Sveta“ je postal g. Ivan Hribar. Glej decembersko številko „Dom in Sveta“.

V Dobruču se je občinski odbor izrekel soglasno za jugoslovansko deklaracijo pod slavimi Habsburžani, ter sklenil soglasno naprositi slavni deželni odbor, da nemudoma posreduje, da nam neizprosna rekvizicija v februarju ne vzame vse delavne živine, ki jo ima kmet še za delo. 113.000 glav samo za februar je prestrašilo vsakega kmeta, ki gleda že sedaj z obupom po pol izpraznjenih hlevih. O kratkovidnosti interpelantov!! So možje zares še mladi!

Velik uspeh naših mladincev pri „Slovenski Matici“. Za vsakega političnega šolarčka so bili dogodki pri „Slov. Matici“ dovolj jasni. Katoliškemu svetovnemu nazoru nasprotna struja je v odboru „Slovenske Matice“ postala popolen gospodar in je s tem dovolj jasno pokazala, da hoče „Slov. Matico“ izrabiti zase. Naši mladinci seve tega niso razumeli in so računali, da je svetovna vojna naše liberalce v toliko spremenila, da bodo dostopni usiljevanju naših mladincev. Mladinci so radi tega povzročili, da je moral priti „Slovenec“ z reklamo za „Slovensko Matico“, kakršne nikdar za „Leonovo družbo“ ni imel. Mladinci so računali, da postanejo s tem pri „Slovenski Matici“ enakovredni. Liberalci so jih nekaj časa gledali in za nos vodili nazadnje se jim je pa miljivost naših mladincev zastudila in povedali so jim odkrito, da hočejo biti „Slovenski Matici“ absolutni. Da bi odbornikov odpadlo na vsako stranko toliko, kolikor ima sorazmerno članov, o taki proporčni volitvi liberalci nočejo ničesar čuti, ponujajo samo šest mandatov med štiridesetimi. Tako veljavo so si naši mladinci pridobili med liberalci pri „Slovenski Matici“. Takih blamaž si bodo mladinci nabrali kmalu še cel kup. — Morda ta notica „Slovenske Matičarje“ vendar toliko omehča, da gg. mladincem vendar še nekoliko odnehajo.

Graški „Tagblatt“, glasilo našega nemškega „Volksrata“, potrjuje našo vest o svojedobnem tajnem poročilu naše deželne vlade na Dunaj o sporu v S. L. S. Navajali smo, da je deželna vlada poročala, da del stranke drži z dež. glavarjem, drugi je protijemu in zahteva razpust deželnega odbora in upostavitve upravne komisije v dež. dvorcu. „Tagblatt“ dotični odstavek tajnega poročila dež. vlade doslovno citira! Nas pri tem zanimata dve stvari. Prvič, da glasilo „Volksrata“ potrjuje resničnost naših navedb. Drugič pa, in to je še prav posebno zanimivo, da informatorji „Tagblatt“ tako natančno poznajo tajna uradna poročila naše deželne vlade, da so v položaju, odstavke iz njih kar doslovno citirati. Res čudno, nad vse čudno. „Tagblatt“ zamore priti do teh poročil le po nezaljšani kršitvi uradne tajnosti kakega vladnega organa v Ljubljani ali na Dunaju. To kaže na tesne zveze, kakršne v urejeni državi kratkomalo biti ne smejo! „Tagblatt“ ima še predrzno čelo, kregati se nad nami kako da smo mi prišli do vednosti bistvene vsebine dotičnega vladnega poročila! „Tagblatt“ odnosno njegov dopisnik pa ima očitno v rokah kar prepis. Od kod ga je dobil? Prosimo za odgovor.

Demonstracije v Kranju. Piše se nam: To vam je bilo zadnji pondeljek (4. t. m.) vse razburjeno v Kranju. Nek hudomušnež je namreč dva „mladinska gospoda“ potegnili, da bo imel dr. Šusteršič shod v Kranju. „Gospoda“ nista bila neverna Tomaža, nasprotno eden od njih je prav veren Janez Krstnik, pa šta Kranj in okolico spravila po konci, češ „Šusteršiča bomol!“ Ženice z dežele so že rano v jutru prišle v Kranj in in gledale od kje bo prišel od „mladinov“ popisani avtomobil, mestne frajlice so se jim pridružile, kakor naglo so se vzdignile iz mehkih pernic: Seveda dolgo za frajlicami niso mogli izostati goreči njih častilci iz raznih trgovin, brivnic i. t. d. Ta mešana družba je bila pripravljena po mladinsko reševati domovino. Eni so kmalu sprevideli da so potegnjeni, in so z dolgimi nosovi odšli, drugi pa so že več dali na besedo „gospodov“ in so vztrajno čakali. Ko pa le ni bilo nič, so jo pogodili, da mora biti predmet njihove pravične jeze kje v Kranju skrit. A kje? Hajd k Rajkotu Marenčiču? Naenkrat je vse polno mladega in starega, moškega in ženskega sveta pred Marenčičevo hišo. „Kje je Šusteršič? Nič ga ne skrivajte! Ven ž njim!“ Tako se je glasilo venomer. No pa ga tudi tukaj ni bilo! Da si ohlade jezico, so navdušeni mladi in stari mladinci začeli svojo sliko kazati s kamenjem. Pobili so nekaj šip na Marenčičevi hiši in zapeli „Hej Slovani!“ Čisto po ljubljanskih vzorcih! — Hujše nesreče ni bilo.

Shod Kalanove stranke v Kranju je bil zanimiv vsled tega, ker je bil dobro obiskan od meščanov, ki niso nikoli volili Slov. ljudske stranke in je nikoli ne bodo, pa naj se „pomladi“ tako ali pa tako. Mnogo izmed liberalnih udeležnikov tega shoda v Kranju smo videli par dni pozneje romati na shod zaupnikov Narodno-napredne stranke, ki se je vršil na Svečnico v Ljubljani. Kaj si morajo ljudje misliti, ko vidijo na shodih stranke, ki si nadeva ime nekdanje S. L. S., nastopati zaupnike narodne-napredne stranke, može, ki so veljali doslej po pravici za najzagrizenejše nasprotnike načel, za katere se je bivša Slov. ljudska stranka bojevala? Ali so se mar naprednjaki poboljšali — in postali čez noč drugi ljudje? Ali so naprednjaki kaj odstopili od svojih načel? Ne, naprednjaki so ravno tako zagrizeni nasprotniki kot so bili poprej, ampak vesele se, ko vidijo, kako Kalanova stranka v svojem slepem radikalizmu vodo napeljuje na njih mlin.

Kaka svoboda vlada na mladinskih zborovanjih? Ko se je v Kranju na shodu Kalanove stranke oglasil k besedi profesor Marinko, je Brodar, ki je bil predsednik na tem zborovanju, v strahu, kaj bo, če zvedo kmetje resnico, ljudi enostavno nahujskal, naj prof. Marinkota ne puste govoriti rekoč: „K besedi se je oglasil prof. Marinko, ki hoče braniti dr. Šusteršiča.“ Nekateri mladi gospodki, ki so bili med zborovalci, so to brž razumeli in preden je prof. Marinko mogel kaj povedati, so zagnali veliki vrišč. Brodar pa je, mesto da bi razgrajče pozval k redu, kakor bi bilo pričakovati, profesorju Marinkotu — vzel besedo. Tako so kmečki ljudje, katerim se je videlo, da bi bili prav radi slišali tudi kak drug glas, bili ogoljufani in marsikateri kmet, ko je odšel z zborovanja, se je vprašal: Zakaj je na shodu smel govoriti prof. Pirnat, prof. Marinko pa ne? Prof. Pirnat je sicer potuhnjen a zato tem bolj zagrizen nasprotnik ne samo stare Slov. ljud. stranke, ampak sploh vsake katol. stranke, ki ni naših poslancev nikdar volil in jih nikdar ne bo. Profesor Marinko pa je bil že od nekdanj pristaš bivše S. L. S. in je svoj čas Jarca in Demšarja ne samo volil ampak tudi zanja agitiral! Kako to, da na shodih Jarca in Demšarja smejo govoriti

njihovi nasprotniki, možje, ki so Čoča in Jarca volili in zanje delali pa ne?! Na ta vprašanja naj si kmetje odgovore!

Mesto vencev za ranjkega prečastitega g. kanonika Janeza Novak, dekana v Radovljici darovali so ženski skupini za vojno prispevanje v Radovljici: gospa podpolkovnik Minka Hrašovec-Homann 40 K; g. okrajni glavar dr. Friderik Mathias; g. okr. sodnik in sodni predstojnik Hugo Luschin; g. župan A. Roblek; rodbina dr. Jan Voves po 20 K. Podpisana ženska skupina za vojno prispevanje prosi, naj izvolite to priobčiti v prihodnji številki Vašega cenjenega lista. — Radovljica, dne 1. februarja 1918. Za žensko skupino za vojno prispevanje v Radovljici: predsednica Minka Hrašovec.

„Slovenski Narod“ in Čehi. „Slovenski Narod“ z dne 6. februarja piše v „Mariborskem pismu“ pod naslovom „Zopet eden manj“ o Čehih takole: Dosedanji poveljnik vojaške realke in štacijski poveljnik polkovnik Koralek je na mah odstopil. Pravijo, da so bili merodajni prav posebni motivi. Ž njim je odšel mož, ki je čisto jasno simpatiziral z najhujšimi našimi renegati in pastorjem Mahnertom. Prav posebnih ozkih stikov je baje imel z našo slavnoznano mestno policijo, kateri je z vsemi možnimi sredstvi hodil na roko. Koralek je rodom Čeh; s tem je menda tudi nekaj povedano. Med druge njegove „intimne“ je šteti tudi Nemca dr. Mravčaga in urednika „Marburger Zeitg.“ Norberta Jahna.

Gospodarstvo.

Ugodnosti pri vojaških oprostivah za poljedelce. Važno za kmete je sledeče: Okrajni glavar more dovoliti začasno izjemo od vpoklica k orožju za edino moško moč pri kmečkem gospodarstvu, če je kmetijstvo glavni poklic vojaštvu podvrženega in če v slučaju, da bi bil on vpoklican, ne more gospodarstva voditi nobena druga delovna moč, tako da bi gospodarstvo sicer propadlo. To velja za letnike 1900 do 1894. Okrajni glavar to dovoli le začasno. Konečno pa odloči ministrstvo za deželno brambo, ki more ako so pogoji dani, opustitev trajno potrditi ali pa za toliko časa, da se oprostí druga moška moč, ki je v vojni službi in pride vpoštev za tisto gospodarstvo.

Kje se dobe fosfatna gnojila v Avstriji? Fosfornih gnojil nam letos popolnoma manjka. Povsod se išče, kje bi se dobilo kaj nadomestila. Sedaj so pa vojaki našli v kavernah, ki so si jih priredili v kraških jamah, velike zaloge fosforja iz prastarih časov. V teh podzemskih jamah je pred tisočletji živelo veliko živali, ki so tam poginile in njih ostanki, zlasti kosti, imajo precej fosforja. Take jame se dobe po vseh deželah, zlasti pogoste so pa v Moravi, Štajerski, Kranjski, v Tirolah, Primorju in v Dalmaciji. Sedaj se preiskujejo vse jame, ali je toliko zaloge fosfatnih snovi v njih, da bi se izplačalo pridobivanje. Doslej so preiskali na Kranjskem in v Galiciji po eno večjo jamo, na Moravi 24, na Štajerskem 11, v Primorju 6. Iz teh jam se da baje dobiti 300.000 ton za gnojenje pripravnih snovi. Po vseh jamah se pa v tem razmerju ceni množina na 2 milijona ton.

Izmenjava premoga med Avstrijo in Nemčijo. Med Avstrijo in Nemčijo se je sklenila nova pogodba, po kateri je določeno, koliko črnega premoga nam mora dati Nemčija, in koliko rujavega premoga mi izvozimo v Nemčijo. V Avstrijo pride potemtakem mesečno 572.000 ton črnega premoga iz Nemčije, v Ogrsko 233.500 ton, za donavsko plovo 10.000, to je skupaj 816.000 ton. Iz Avstrije v Nemčijo pa gre 283.000 ton rujavega premoga. To velja za dva meseca in

naj naše žalostne razmere glede premoga zboljša.

Naznanilo zalog mošta. Štajersko namestništvo je odredilo, da mora vsak lastnik svoje zaloge sadnega mošta naznaniti poslovalnici za sočivje in sadje in sicer, ako ima sadnega mošta več kot 600 litrov ali kisa iz sadjevca nad 60 litrov.

Cene za prašiče na Štajerskem. Štajersko namestništvo je dooločilo z veljavnostjo od 1. januarja t. l. naprej naslednje najvišje cene za prašiče: pujski za gospodarsko porabo po 8 K za kg, za prašiče za zakol žive po 7 K, zaklane po 9 K oziroma 8 in 10 K za kg. Za čistoplemenske živali ni določena nikakršna maksimalna cena. Pri prodaji oziroma nakupu živih prašičev se sme čez 2 uri po zadnjem krmljenju od dognane teže odtegniti 8 %.

Kako na Ruskem gospodarju. Ljening je na nekem zborovanju povedal, da znašajo dohodki 6 milijard rubljev, stroški pa 25 milijard rubljev. Ljening napoveduje, da bo vse premožne sloje silovito obdavčil. Zdaj krijejo ves izdatek samo s tem, da noč in dan bankovce tiskajo, to je — 60 milijonov rubljev na dan. Sam papir!

Uvoz astrahanskih ovac iz Rumunije ni več mogoč.

Silno pomanjkanje živine na Kranjskem in omejitve civilnega konsuma mesa.

Deželno mesto za vnovčevanje živine na Kranjskem nam piše:

Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani je v seji dne 31. januarja 1918 energično ugovarjala zoper neverjetno velike zahteve vojaške uprave po živini. Tudi c. kr. deželna vlada uložila je protest na kompetentnem mestu zoper ogromne zahteve živine po vojaštvu, povdarilo se je na kompetentnih mestih od vseh faktorjev, da Kranjska pod nobenim pogojem ne more izpolniti predpisov vojaštva, ki pa zahteva klub vsemu, predpisano število živine. Zahteve civilnega prebivalstva po mesu so čimdalje večje. Meseca februarja t. l. bi moralo „Deželno mesto“ iz Kranjske dobaviti nad 13.000 glav, ako bi hotelo izpolniti vojaške zahteve in zahteve civilnega konsuma, nasprotno pa zamore „Deželno mesto“ prostovoljno t. j. potom prostovoljnega nakupa dobaviti iz cele dežele le 613 glav. Vse kar bi se več živine dobavilo, bi bilo treba s silo rekvirirati. Kmetovalci se upirajo oddajam živine, češ, da vole rabijo za delo, ostala živina je majhna, molznih in pa brejih krav sploh ni mogoče in niti dopustno odvzeti. Po tem položaju je bila prisiljena „Deželna komisija za ureditev prometa z živino na Kranjskem“ tudi civilni konsum na Kranjskem primerno znižati ter se bo klanje v mnogih občinah po deželi moralo čisto ustaviti, v drugih občinah pa omejiti. Kmetovalci morajo biti pripravljani, da bodo prisiljeni oddati živino, katero bodo silno težko pogrešali ter bodo morali oddati brezdvoma tudi plemensko živino vsaj vso tako, ki ni posebne pasme in posebno dobra za plemo. Treba bo oddati tudi delavne vole. „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ bo po svojih zaupnikih skušalo hudo breme kar mogoče porazdeliti, tako da ne bo živinoreja, dasi bo zelo oškodovana, čisto uničena in vsaj kolikor toliko ohranjena. Vole bo treba, kakor rečeno, tudi odvzeti, vendar se bo skušalo tako urediti, da bo v vsaki vasi ostalo vsaj

nekaj živine za delo. Poljedelci bodo morali eden drugemu pri delu z živino pomagati. Apeliramo na živinorejce, naj se ne upirajo v očigled opisanega položaja dobavam živine po zaupnikih „Deželnega mesta za vnovč. živine“, ker sicer bi ukazalo vojaštvo rekvizicijo, pri kateri bi nastale, ker bi se rekvizicija vršila brez ozira, kar na splošno, nedogledne posledice za živinorejo, nevarno bi pa bilo tudi za ljudstvo samo. Zaupniki „Deželnega mesta“ imajo strog nalog, da zahtevajo le tisto živino, kar se sicer težko, vendar pa še vedno najlažje pogreša. Na drugi strani apeliramo na prebivalstvo mest in industrijskih krajev, na delavstvo in meščanstvo, naj omeji začasno uživanje mesa in to vsaj toliko časa, da se bo moglo obdelati polje, ker je sicer nevarnost, da se tudi drugih pridelkov jeseni ne bo skoro nič pridelalo, ako bi se kar vso živino od kraja pobralo. Konzumentje naj razumejo položaj ter ga gledajo kakoršen je ter naj ne nastopajo nasilno, ker to položaja ne more izpremeniti. V interesu vsega prebivalstva in bodočnosti našega narodnega gospodarstva je, da se vsaj večji del živine za delo ohrani in ne pobije zadnji rep. Živinorejci, predvsem pa tudi županstva naj gledajo, da ne bodo ljudje po deželi doma klali živine in telet in da se ne bo vršilo tihotapstvo živine v sosedne dežele, ker oboje je skrajno škodljivo že sedaj, odlej bi pa bilo to naravnost poguba za naše gospodarstvo.

Deželno mesto za vnovčevanje živine, Ljubljana.

Po sklepu lista.

Nove ofenzive.

Nemčija je tako zagotovljena zmage pri prihodnji ofenzivi na zahodu, da hoče pred začetkom nove ofenzive pozvati Francoze, naj prično mirovna pogajanja, da se preprečijo novi potoki krvi. Bitka na zahodu bo najstrašnejša kar jih pomni zgodovina. Francozi so še preveč v sponah Angležev in za sedaj ne bodo poslušali klica svojega delavstva okraja Seine, ki se je s 4530 proti 1470 glasovi izreklo za takojšnji mir. — Razmerje moči je bilo lani na zahodu na korist antante 16 : 20, sedaj je na korist centralnih sil 23 : 21.

Italijani se tolažijo na spomlad. Orlando je dejal, da bo spomladi stalo na laški bojni črti tričetr milijona Amerikancev, s katerimi bo Italiji mogoče pričeti „zadnjo zmagovito ofenzivo“.

Antanta namerava pričeti z novo ofenzivo v Makedoniji, pri kateri naj bi sodelovali Srbi in Grki.

Pod zastavami naših sovražnikov je sedaj 7,5 milijonov mož. Da število vsega ne pomeni, je najboljši dokaz vojaška Rusija.

Državni zbor

se snide zopet dne 19. t. m. Seidler namerava zagroziti s § 19.

Grof Černin

se je 13. t. m. vrnil iz Bresta Litovskega na Dunaj. Grofa je sprejelo na kolodvoru in na cestah na tisoče občinstva, ki ga je burno pozdravljalo. Po županovem nagovoru je rekel grof Černin: Kar se je zgodilo v Brestu je začetek konca svetovne vojne. Kar se tiče naših vojnih ujetnikov imamo zagotovilo, da se vsi vrnejo iz Rusije. Še nekoliko vstrajati in splošni častni mir je zagotovljen!

Ministerstvo Poljske

je odstopilo.

Zastava Ukrajine

je modro rmena.

Novo za Rusijo.

Boljševiki se nameravajo pogajati z Ukrajinci. — Pri Targsongu so bile Kaledinove čete poražene od čet sovjeta. — V bojih ukrajinske osrednje rade z rdečo gardo so se francoski in angleški častniki bojevali na strani ukrajinskih čet. — Ukrajinska rada ima svoj sedež v Žitomiru in je vpstavila direktne zveze z nami.

Kranjska deželna banka v Ljubljani naznanja tužno vest, da je njen velezaslužen član kuratorija, prečastiti gospod

IVAN TRAVEN,

ravnatelj „Zadružne centrale“ v Ljubljani itd.

dne 14. februarja 1918 mirno v Gospodu zaspal.

Nepozabnemu pokojniku hvaležen spomin!

Ljubljana, dne 14. februarja 1918.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4 %. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.